

KAZANIM KAVRAMA TESTİ

FİLDE ÇATI -1

1. Cümlede yüklem olan fiilin, özne ve nesne ile olan ilişkisine "çatı" denir. Çatı, sadece yüklemi fiil olan cümlelerde aranan bir özelliktir. Yüklemi isim olan cümlelerde çatı aranmaz.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde çatı aranmaz?

- A) Yeni aldığı elbisenin rengini çok beğendim.
- B) Karşı evin ışıkları sabaha kadar yandı.
- C) Akşama kadar buralarda boş boş dolaşmış.
- D) İki insanı bir arada tutan en büyük güç sevgidir.

2. İş yapan gerçek bir öznesi olmayan fiillere edilgen fiil denir. Edilgen çatılı fiillerde özne iş yapan değil, yapılan işten etkilenen durumundadır. Edilgen fiiller, fiil kök veya gövdelerine "-l" veya "-n" eklerinin getirilmesiyle oluşturulur. "Bütün sokaklar temizlendi." cümlesinde "temizleme" işini gerçekleştiren yoktur. Onun yerine "temizleme" eyleminden etkilenen "sokaklar" vardır. "Sokaklar" işi yapan değil de yapılan işten etkilenen durumda olduğundan cümlede "sözde özne" görevindedir. O hâlde "temizlendi" eylemi çatısına göre edilgendir.

Buna göre "takılmak" sözcüğü aşağıdakilerden hangisinde sözde özne görevindedir?

- A) Eve gitmeden önce arkadaşlarına takılırdı.
- B) Düğünde çok fazla altın takıldı.
- C) Her zamanki gibi babasına takıldı.
- D) Yavru köpek peşimize takılmış.

3. Aşağıdaki cümlelerden hangisi edilgen çatılı değildir?

- A) Hastaneden iki gündür kan anonsu yapıyor.
- B) Çocuk korkmuş gözlerle etrafa bakındı.
- C) Yanlış yapanlar açıkça uyarılmalıdır.
- D) Dergi için en güzel yazılar seçildi.

4. İş yapan gerçek bir öznenin bulunduğu fiillere etken fiil denir. "Çocuklar sessizce kitap okuyor." cümlesinde "okuma" eylemini yapan bir özne (çocuklar) vardır. İş yapan gerçek bir özne olduğu için bu cümlenin yüklemi etkindir.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde işi yapan bellidir?

- A) Bu sabah okula erken gelmiş.
- B) Evi soyanlar kısa sürede yakalandı.
- C) Bu odadaki eşyalar yan tarafa taşındı.
- D) Yaz aylarında çeşitli kurslar düzenlendi.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde işi yapan gerçek bir özne yoktur?

- A) Bu yarışmaya yeterince hazırlandığınızı sanmıyorum.
- B) Bütün yetkilerimi gelecek ay oğluma devrediyorum.
- C) Duvarın alt kısımları yeniden boyanacak.
- D) Yolda rastladığımız kazadan çok etkilendik.

6. (I) Her iklim kendi sesini, kendi türküsünü kendisi yaratır. (II) Ege'nin sakin, ılımlı ve dingin karakterini ancak türküleri resmedebilir. (III) Her türküde derinden derine bir yitilik ve özgürlük tutkusunun kıvılcımları sezilir. (IV) Yatışmış bir öfkenin, durulmuş bir isyanın hatırası dile getirilir türkülerde.

Bu metindeki numaralanmış cümlelerden hangileri edilgen çatılıdır?

- A) I ve II.
- B) II ve III.
- C) II ve IV.
- D) III ve IV.

FİLDE ÇATI -1

7. Nesnesi olan ya da nesne alabilen eylemlere **geçişli eylem** denir. Geçişli fiiller, yüklem sorduğumuz “neyi, kimi, ne?” sorularına cevap verirler. “ Kitaplarını evde unutmuş.” cümlesinde “unutmak” eyleminden etkilenen varlık “kitaplar”dır. Bunu yüklem sorduğumuz “neyi” sorusu ile bulabiliriz. Buna göre “unutmak” fiili nesne aldığı için geçişlidir.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinin yüklemi nesne alamayan bir fiildir?

- A) Dün okulda yaşananları bana da anlatmasını istedim.
- B) Hayatta hiçbir dikili taşının olmayışının hüznü onu hırçınlaştırıyordu.
- C) Başiboş gezen köpeklerin kovaladığı çocuğun ayağı kırıldı.
- D) Sarsıntıya aldırmadan dizine dayadığı defterine bir şeyler yazıyordu.

8. Yağmurlu bir ilkbahar sabahı, İstanbul'dan yola çıkıp...

Bu cümle aşağıdakilerden hangisi ile tamamlanırsa nesnesi yönüyle farklı bir cümle ortaya çıkar?

- A) iki saat sonra Adapazarı'na varıyoruz.
- B) Ankara'ya doğru hızla yol alıyoruz.
- C) zorlu bir üç saatten sonra Bursa'ya geliyoruz.
- D) biraz ilerledikten sonra, yanlış yola girdiğimizi fark ediyoruz.

9. (I)Dostluklar azalıyor çağımızda. (II) Bir an dinleyin kendinizi. (III) Bir deneyin dost bildiklerinizi. (IV) Göreceksiniz dostlarınız olmadığını.

Bu metindeki cümlelerden hangisi nesne-yüklem ilişkisi yönünden diğerlerinden farklıdır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV.

10. **Aşağıdakilerden hangisinde yüklem geçişli bir fiil olduğu hâlde cümlede nesne kullanılmamıştır?**

- A) Kış aylarında milyonlarca insan gribe yakalanmaktadır.
- B) Küçük çocuk, ailesinden öyle gördüğü için çok okuyordu.
- C) Bu konuda söylediklerinize katılmıyorum.
- D) Kendi işini kendin hallet.

11. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde geçişli ve geçişsiz çatılı fiiller bir arada kullanılmıştır?**

- A) Öğretmenimiz bizi haftaya bir müzeye götürecektir, hepimiz merakla bekliyoruz.
- B) Çeşitli konularda gözlemler yapmaktan hoşlanıyorum, bazen bunları gün gün kaydediyorum.
- C) Beğendiğim kitapları arkadaşlarıma da tavsiye ediyorum, genellikle onlar da beğeniyorlar.
- D) Ailemle birlikte zaman zaman pikniğe gidiyoruz, çoğunda komşularımız da bize katılıyor.

12. (I) Bu kente çok yakışan güzün ne zaman geleceği belli olmaz. (II) Kimi zaman uzun ve hiç bitmeyecekmiş gibi görünen bir yaz mevsimini bölüverir en ince yerinden. (III) Kimi zaman kara kışlar ortasında saatleri geri çevirir birden. (IV) Sokakları yağmur kokan kentin bir aralığında, akşamlar aniden bastırmaya başlar.

Bu metindeki numaralanmış cümlelerin hangileri nesnesine göre geçişli çatılıdır?

- A) I ve II. B) I ve III.
- C) II ve III. D) III ve IV.

CEVAP ANAHTARI

1	D
2	B
3	B
4	A
5	C
6	D
7	C
8	D
9	A
10	B
11	B
12	C